

HUFEHIRI FARAU
RI
FARUHERI HATOHOBEL

FITEHIRI FARAURI FARUHERI HATOHOBEL

27 Hafisueri Maham —13 Seih ma Seuari Maham 1983

Eang, Koror

FARAURI FORUHERI

HATOHOBEL

	<u>Page</u>
HABURTAHER	1
I. Faruhar ma Tatir Hatohobei	1
II. Hufehir Pouri Farau	2
III. Yahamatari Hatohobei	2
IV. Hanahari Pour Samar ma Samar Ifiri Farau ma Moumouri Foruh	3
V. Fauhuri Sengkyo	3
VI. Yari Kafermenteri Foruh Fitehi	4
VII. Hei Tsimetsimeri Fitehiri Kaferment	4
VIII. Legislature	7
IX. Ninieh Maka hei Usueni Foruh	11
X. Immeri Hasakuri Farau	12
XI. Immeri Iteiteri Mane	12
XII. Pahur Farau	13
1. Ramari Foruh	13
2. Habuhobuhori Ram	14
3. Yah Tsori Foruh Tihong	14
4. Pour Ifiri Fiongori Foruh Ifiri yar Iheih	14
5. Pouri Hohori Hapitehi	14
6. Uwohongohongori Pitehikara Hohorin	14
7. Haieierahor	14
8. Pitehi Tamau	14
XIII. Hasuen	15
XII. Hamousurahor	16

HABURTAHER

NGAMAMI TSOR HATOHOBEL "STATE" HEIHURA SEUA URUTERI FAUHURI
 POU MEMI IFIRI POSUMEN MA HAPITEHIMEN HEISAFUAHU FARAU E BA FARAURI
 HATOHOBEL BA IAMAMI HUFEHIRI FARAU, NGA EBEPUHUH FAUHURI FARAURA
 FARAURI FORUHERI PANOU, NGAEMIR FARIPAURI YATS TAMOR DIOS. NGA
 HEITAUH FARAU E HEISAHANAHA UWERERI IAMAMI MENGIMENGI MA MOHORI
 RENIPATAMAM IFIRI MIRAMAMI MA URUTEH YAHAMAT. NGA HEIHANAHA NGA
 HEITINGI MA MOUMOURI FORUHAMAMI RA ETSAPITO MAIFIRI ROMOHPARUH:
 NGA HEIHAS POSUMEMI MA MOHORI FORUHAMAMI HEISA ITETIHO BA MOHOIH
 MAKA HEMOURI FISIRI FASATO MA MAKA HEMIR MEIHERA MA MAKA HEBEFASATO.

NGA HEIFOUHUNI MAKA IAMAMI MENGIMENG RA EMIR FARINGORUNGO-
 RUMEMI MA IAMAMI FITEH HATAINGEHIRI HARIKA HEI FATARE NGARI, NGA
 HEISABARA TAPANGIFANGANIHAMAM MA FORUHAKARA FARUHERI PANOU HATAINGE-
 HIRI MOHOIH URUTEH YAHAMAT ESA TOHONGAR MA ETSUHE NCARIHAMAMI
 MAIRENG, NGA HAI RUHUH POU MEMI MA TAPATAPARA YARI TAMOR DIOS.

I. FARAU

FARUHAR MA TATIRI HATOHOBEL

1 Patar. Itar ma Iheiheri Tetiri Foruhakae. Ifiri moumou ma fiongori foruh ebetsufengen Hatohobei, Hotsarihie ma Pieraurou esa Hatohobei "State". Iheiheri foruhakae: etsiriehi ma uotabori hotsori Hatohobei ma iefangi esabuhou ifiri ma seih ma huoue (12) "nautical miles", esahauaieteh iruh esapahuh ma seih ma huoue (12) "nautical miles", ma iruhuri hotsori Hatsarihie ma iefangi, esabara tabongaratsah ma seih ma huoue (12) "nautical miles", ma iruhuri hotsori Pieraurou ma iefangi, esabari tabeeteh ma tsitsir ma seih ma huoue (12) "nautical miles", mairuhuri Pieraurou mairuh, esabara tabeetiho ma tsitsiri ma seih ma huoue (12) "nautical miles" mairuhuri hotsori Pieraurou, maiyoh, esa hauaietiho irotouo esa pahuh ma seih ma huoue (12) "nautical miles" mairuhuri hotsori Hotsarihie maiyoh, esabara hauaietiho irotouo esa pahuh ma seih ma huoue (12) "nautical miles" mairuhuri hotsori Hatohobei maiyoh, esabara tabeeteh ma tsitsiri ma seih ma huoue (12) "nautical miles" ma irotouari Hatohobei esabita hatsufanganie maitoroue ehabureteh ma ireng.

Hanaharihamatori faruhakae ier: Hatohobei emir ifiri 03 "degrees", 00 "minutes Latitude" maiafangi nga 131 "degrees", 11 "minutes Longitude" mairuh; Hotsarihie emir ifiri 02 "degrees", 58 "minutes Latitude" maiafangi nga 131 "degrees", 48 "minutes Longitude" mairuh; nga Pieraurou emir ifiri 02 "degrees", 47 "minutes Latitude" maiafangi nga 132 "degrees", 32 "minutes Longitude" mairuh.

2 Patar. Pour Ifiri yar Iheih. Hatohobei "State" euoh pour ifiri faruhaka faruhar ra etsufengen Hatohobei, Hotsarihie ma Pieraurou, nga ehatsufengenie urutor ma yaurungar, hotsor, pieriraro, matsahor, tatinuhur, ma uruteri pitehifas ma

ma pitehimes, ma rangir, ra emir retiperi ma yar iheih, ra ehanah hafatitin ireni mamatamouari patari farau e.

3 Patar. Hatohobei "State Legislature". Euoh pour ma ebe uwohongohong ifiri hauereuereri titini iheihara yar, ifiri ma ebeuoh habuhobuhor uerimihir ma ebe matahe pouri yari farau e (Constitution) fitehi.

4 Patar. Uwereri Ereri Fater. Etoh ma emir rani farau e ma ebe hatauasie hae ebe pahuh uwereri ereri fatani ua hae uakara etetehehi nimatauaa, raemir rani faraura farauri faruheri yahamat.

II. FARAU

HUFEHIR POURI FARAU

1 Patar. Hufehiri Pouri Farau. Farau e ma hauuhuri hufehiri pouri farauri Hatohobei "State", ra ehafeieia fanganie ma faraura farauri faruheri Panou.

2 Patar. Faraukara Ehabuhobuhc Fangeni ma Farau e (Constitution). Etoh farau ma kontrat haeseu fauhuri kaferment ri Hatohobei raebefauhu ifiri ma hounan ehatauasie haeseu ehabuhobuh fanganie ma farau e (Constitution).

Etatsuh ma ebe fauhuehi kontratara hae seu farau ra "State" ebengutahee, ifiri ma ebe urutor hae seu tot maireng maebe habuhobuh fangen ma farau e (Constitution).

III. FARAU

YAHAMATARI HATOHOBEBI

1 Patar. Hanifari Ramara Yahamatari Hotohobei ra Ehoriehi.

Nifari ramara yahamatari Hotohobei ra ehoriehi rani farau e, ra iye tsori faruheri Panou nga iye;

(a) samar tsori hairangaka hairangari Hatohobei ra etabee moumouri foruh; ngaie seu

(b) hahafasa ngaie hemosutato, nga samar maifik maka tamar ma sin ngaie seu ih mahuhamar, tamar ma sin raunouh Hatohobei; ngaie seu

(c) ehihi yahamatari Hatohobei ngaiebe tabee ma fauhuri faraura emir ireni hahuhapatari farau e.

2 Patar. "Legislature" Maebe Fauh Farau. Hatohobei "State Legislature" ebe fauh farau esa hafefeiya fanganie ma hohor ma mahor fanganie ma moumouri foruh esatabee ma esoh patari farau e.

3 Patar. Pouh ma Mahori Mireh Yahamat. Uruteh Hatohobei ebe hafeie seu pouh ma hebe birongo nga hemir retiperi faruheri Hatohobei nga hafauhuni bara pahur fauhuri mohori mireh esa tabee farau ma moumouri foruh.

IV. FARAU

HANAHARI POUR SAMAR MA SAMAR IFIRI FARAU MA MOUMOURI FORUH

1 Patar. Sibe tabee ma emir ireni hafauar ma harimoueri faraura iari faruheri Panou ra ehanaha pouri samar ma samar ifiri farau ma fauhuri pouri moumouri foruh.

V. FARAU

FAUHURI SENGKYO

1 Patar. Pepari Sengkyo ra Ebemoro. Uruteri sengkyo ebe fauhuchi retiperi Hatohobei "State" ra ebe tabee farau nga pepara he sengkyorong iran ra ebemoro.

2 Patar. Yahamatara Etsuh ba ebe Sengkyo. Yahamatara etsuh ba ebe sengkyo

ra:

- (a) ebe iye hapanou
- (b) ebe iye Hatohobei
- (c) etauai maifari ma seih ma uarue (18) masirapar hanera ebeuoh sengkyo;
- (d) emouri mire uoroue (6) maham retiperi faruheri Hatohobei;
- (e) emouri faruehi itar ba ebe sengkyo esa tabee farau;
- (f) etaimir ifiri tarapari tamau; ra
- (g) etoh hanahar ma reni imeri hasie ba etaimoh retiperi tsimar.

VI. FARAU

YARI KAFERMENTERI FORUH FITEHI

1 Patar. Hataingehiri Yari Kaferment Fitehi. Hapaupour seua ma Hatohobei "State" Kaferment ebe fauhini fitehikae ra ebe:

- (a) maiahi nga eharihie nga ehauereueee mohori fauhuri mireh ma faseh tsori faruh; nga ebe
- (b) kup ereri ma ebe hapouh nga etingi titini sukur ma ereri kuperi mane ma hauereuereri posuh ma mireh tsori foruh; nga
- (c) eharihie nga ekup ereri hauereuereri mohori faruheri Hatohobei.

VII. FARAU

HEI TSIMETSIMERI FITEHIRI KAFERMENT

1 Patar. Pouh Heitsimetsimeri Fitehiri Kaferment. Poura yah heitsimetsimeri fitehiri "State" Kaferment ra emire iyohori "Governor" ma "Lieutenant Governor" ra hebe sengkyoih hasa mire rani hofis ifiri faue (4) masirap, ngaira

etauai mairuhur ma ebe tobotob fahuoue yahamir ireni hofis, nga yahamatara erap sengkyor maiuruh iye ma ebe motorong, nga ifiri mena esauoh huhamar ngae pahur yahamat ra ebe hafeie rapari yah sengkyo ira nga ebara uoh sengkyoh nga etauai maimouari ma serih bong. Nga hanera "Governor" ngaeseu "Lieutenant Governor" he motorong rani hofis ngaetsuh ma hebemire fangen iuori foruhara emir posuri "State" Kafermentireng, ngaeseu hemir feteng itona euoh yari "State" Kaferment hofis ireng.

2 Patar. Hanahahiri yahamataka ebe tsuh ba hebebirong ireni hofisiri "Governor" hae seu "Lieutenant Governor" ra ebe; iye

- (a) hapanou; nga
- (b) ebeie Hatohobei; nga
- (c) ebeuoh itar rani pepari sengkyori Hatohobei; nga
- (d) etauai maifari ma huheih ma rimoue (25) masirapar hanera ebeuoh sengkyo; nga
- (e) etauai maifari ma uoroue (6) maham yar mourimire ueriforuh (state); nga
- (f) ebe tabee barapahur fauhuri farau; nga
- (g) etauaimir ifiri tarapari tamau ra etoututar ma ifiri hasie; nga
- (h) etoh hanahar ma ifiri hesie ba etamau retiperi tsimar.

3 Patar. Pour ma yar Fitehi. Pouri "Governor" ifiri yar fitehi ra etauai makaetsah:

- (a) ebe fauhini fauhiri fitehika emir ireni farau e (Constitution) ma faraura farauri faruheri Panou (Constitution of the Republic) ma bara pahur farauri faruh (Public Law); nga

(b) enguthee ngae seu etaingutahee farauka ebito ma iyohoih tsori Hatohobei "State Legislature"; nga

(c) ehaneih mangimengi tsori Hatohobei "State Legislature" ba hebe fauhu ba farau; nga

(d) efitehie pepari maneri foruh ra ehabuhou retiperi seu masirap esa harie Hatohobei "State Legislature"; nga

(e) ebe suerie faruh ifiri uwohongohongori titini foruh (State); nga

(f) efosonguh tsori Hatohobei "State Legislature" ba hebe fitehi ifiri ma taiyotori yah fitehi; nga

(g) ebe tabee farau ifiri iteiteuauri name; nga

(h) ebe fauhu nga ehapouh hohori farau e (Constitution) ma uruteri farauri Hatohobei ma farauri panou; nga

(i) ebe nifari iteiterangori tsori yar hofis; nga

(j) ebe tabee farau niotora ebe fauhu tobori yari "State" hofis esa hasuh itona emangie ba emoh maireng.

4 Patar. Hatiuetiueuauh ma Rani yah Fitehi. Etauaiueri "Governor" ngae seu "Lieutenant Governor" ma hebe hatiuaauau ma ireni yar fitehi ifiri ma ebefauh tarapari tamau ngae seu ehor paruheri faruheri Hatohobei ifiri mohori posuratsah ie, nga fauhuri hatiuetiueuaur ra:

(a) tihong ra ebouh ma ireni "Legislature" ra ebe "three fourths" (3/4) maka hebe ngutahee ma ifih tsori "Legislature" nga eberap maimouari satab ma ifih tsori foruh ra he sengkyo ba hengutahee tihongora ebouh; ngae seu

(b) ebe tabee tihongora ebouh ma ifih tsori foruh nga etaui maifari serih ma rimoue (35%) presenteh makara emir iteh rani pepari sengkyori Hatohobei

hebe saing iran, ngaetauai maifari ma fisih ma rimoue (75%) presenteh maiuoruh tsori foruh ra he sengkyo hanera ma hebe ngutahee.

5 Patar. Hanahari Hatatani Makara Etsuh ba Hebe Suerie "Governor" ma Rani yar Hofis. "Governor" ifiri ma ebe mes hae seu erihitaroh yar fitehi, hae hahatiuauau, ngae seu etatsuhengari fauhuri hohori yar fitehi, nga maimouari ma sobuhuh ma uarih (180) bong ma etsuheri mire ifiri bonguri motora yar, ira nga ebeuoh kuperi ma suen, nganatsah nga maifari ma sobuhuh ma uarih (180) bong ma etsuheri mire, ira nga hanahari hatatarih makara hataingehir ma hebesuerie; ra ebe:

- (a) "Lieutenant Governor"; ngae seu
- (b) "Speaker" ri Hatohobei "State Legislature"; ngae
- (c) "Vice Speaker" ri Hatohobei "State Legislature"; ngae seu
- (d) "Floor Leader" ri Hatohobei "State Legislature".

6 Patar. Tohor Tsori Niniara Yari "Lieutenant Governor". Niniara ninieri "Lieutenant Governor" ifiri maebe toh tsonan, nga maimouari ma sobuhuh ma uarih (180) bong ma etsuheri mire maifiri bonguri motara yar ira nga ebeuoh kuperi ma suen.

VIII. FARAU

LEGISLATURE

1 Patar. Pouri Fitehiri Farau ma Miriaraih Ireni Hofis. Pouri "State" Kaferment ifiri fitehiri farau ra emir ireni Hatohobei "State Legislature", ra hebe tiuomar (9) tsor, nga uruteh tsori Hatohobei hebe sengkyoih hasa mire rani hofis retiperi faue masirap.

2 Patar. Hanaheh. Yahamatara etsuh ba ebe birong ba tsori Hatohobei

"State Legislature", ra ebe iye:

(a) hapanou;

(b) Hatohobei; nga

(c) etauai maifari ma huheih ma seu (21) masirapar hanera ebeuoh
sengkyo; nga

(d) emouri foruh itar ireni pepari sengkyori Hatohobei nga etauai maifari
ma uoroue (6) maham imouari ma hebe sengkyoh; nga

(e) etauaimir ifiri tarapari tamau ra etoututar ma ifiri hasie; nga

(f) etoh hanahar maifiri hasie ba etamu retiperi tsimar.

3 Patar. Pouri Hatohobei "State Legislature". Pouri Hatohobei "State
Legislature" ifiri yar fitehi ngara etauai makaetsah:

(a) hebefauh farau;

(b) ebe fauhuni farauri matamatari "Tax" ri foruh ngaebek "tax";

(c) ehoru iteri foruh ifiri kuperi maneri fitehiri foruh ma hauereuereri
foruh, ngaeseu paruheni yari foruh brars; nga

(d) etsuh ma hebe hatiuauau "Governor" ngaeseu "Lieutenant Governor" ngaebe
"three-fourths" (3/4) sengkyora yah tsori "Legislature" ra hengutahee esatabee ma
emourimir rani farau e (Constitution); nga

(e) ekup nga efauhu ereri mohori mireh tsori foruh; nga

(f) efahun pahur fauhuri fitehi ra farau e (Constitution) ma faraura
farauri Panou (Constitution) mabara Pahur ra farau esoh.

4 Patar. Yotori vah Tsori "Legislature" Fitehi. Yotori yah tsori
Hatohobei "State Legislature" uwohongohong ra hebe uehi fengen fahuoue retiperi
seu masirap, ifiri hahuoueri hahuhenehi fitehiri hahuoueri maham ma hatiuoueri

maham, nga bonguri yah fitehi etauai maimouari ma huheih morimobong (25) faseu yah uehi fengen, fasafaseh tsori "Legislature" ifiri ma taiyotori yah fitehi ra ebe "Governor" nga "Lieutenant Governor" ifiri ma ebetaimire "Governor", ngaeseu "three-fourths" (3/4) ma ifih tsori "Legislature" ma hebe fosonguh, ngara hebe hanaha ma nifari ma hafasafas ireng. Nga ifiri ma tsori Hatohobei "State Legislature" hebe uehi fengen ba hebe uwohongohong ifiri ma taiyotori yah fitehi ba "Governor" ngaeseu "Lieutenant Governor" efosonguh, nga etsuh ma hebe fitehiuou mairuhur titina "Governor" ngaeseu "Lieutenant Governor" ehangerih ba hebe fitehi iuor ifiri ma eberap seua nifar.

5 Patar. Uohoihe ma Fauhuri yah Fitehi. Haneraebeuoh yah fitehi nga ebe "three-fourths" (3/4) maiyohoih tsori Hatohobei "State Legislature" ma hebemir nga esatsuh baebeuoh yah fitehi. Nga ihefanganitsoh tsori "Legislature" ma hebetiueeree fitamar ma iuoruh baebe useuerih, nga hefauhu farauri yah fitehi, nga heuouh yah sengkyo ma fauhuri hamotori samar ma samar ifiri yar fitehi, nga ifiri ma pahur ihe hebetaimir ngaesa tatsuh ba hebe fitehi, nga maka hemir habahasa iteh maka hetaimir hasahahihehieh esatabee ma farauri Hatohobei "Legislature". Yahamatara etai toboh titini yar taibito fitehi etauai yaya mane esa tohongar niotora posur ebebito rani Hatohobei "State Legislature."

6. Patar. Pouh Ifiri Pahur Farau Ifiri ma Hebe Hamatsih ba Hebe Karabus. Maka tsori Hatohobei "State Legislature" etatsuh ma hebe hamatsih ba hebe karabus ifiri bitohoih ma tsuheh maiuori fitehi retiperi bongukara euoh yah uwohongohong, ngasaira etsuh ba hebehamatsih ba hebe karabus ifiri ma nebe fauhuni seu tarapari tamau nga hahatauasie mohori mireh tsori foruh ngaeseu hohor paruhuri faruhuri Hatohobei ifiri mohori posuhatsah. Nga niotora yotori yah tsori Hatohobei "State

Legislature" uwohongohong etauaitsuh ma hebe hatahaiatsih ifiri titirokara hafauhun ngaeseu hebe hasihara sobures hasa hasiah fauhuri titina etapaiahi ifiri yah uwohongohong ireni Hatohobei "State Legislature."

7 Patar. Fauhur Harauaraueh. Etsuh ma tsori Hatohobei "State Legislature" hebe harauaroh mauori yar fitehi ifiri ma ebeuoh tsapir, ngara ebetabeetsah rapari sengkyora yah maka hemir nga etaitsufengen ma yahamatara hebe harauaroh.

8 Patar. Fauhur Yarari Hatietuauauah. Etauai ueritsoh samar maifih tsori Hatohobei "State Legislature" ra hebe hatiuauau ma uori yar fitehi ra tsori foruh hebe fauhu pepari hafatitin, ngaetauai maifari huheih ma rimoue (25%) presenteh maifih maka emir iteh ireni pepari sengkyori Hatohobei hebe saing iran, ngaebe "three-fourths" (3/4) maifih maka hebe sengkyo hanera hebengutahee. Nga sengkyora ebe fauhuehi ngaetauai maimouari ma uoreih (60) bong ueri mihiri ma hafauh pepari tohongora.

9 Patar. Fauhuri Ereri Iteiteuauri Farau. Etoh farau ma ebefauheuehi ra etaitabee fauhuri ereri farau. Ngaetoh farau ma hebengutahee ifiri ma etoh pepar raebe buhou ifih tsori "Legislature." Ngaetoh fauhuri farau ma ebe "three-fourths" (3/4) ri tsori Hatohobei "State Legislature" ra hemir hebengutahee ba ebe farau ifiri ma etai fasorue yah fitehi iuor retiperi ma soruhari; maiahatsah nga esauoh titiro hamatangatang ra hebe fitehie ngaetsuh ma ebe "two-thirds" (2/3) maihefih tsori "Legislature" ma hebemir hasa tabee mafauhuri farau e ra ebe fasorue yah fitehi iuor, ngaetoh mangimengi maeberoh ba farau ifiri maebe taimeteh maiuori mere: "TIHONGOH HATOHOBEL STATE LEGISLATURE BAEBE NGUTAHEE".

Mangimenira ebehuhou ma ireni Hatohobei "State Legislature" ra ebebiroh ba farau, hanera "Governor" ebengutahee, ngaeseu "Lieutenant Governor" ifiri ma

ebetaimire "Governor" uruteri faraura ngaeseu patar ra "Governor" nga "Lieutenant Governor" etai ngutahee, ngaebe hauehitafarie ireni "Legislature" retiperi ma seih marimobong (15) ngara ebe hanaha ma tsapiri ma etainguhahee, ngasa maimouari ma seih ma rimobong (15) nga "Governor" etai fitehi iuori farau ra, ira nga erauwoh pour ba farau. Nga mangimengira "Governor" ngaeseu "Lieutenant Governor" hatai ngutahee ngaetsuh ma tsori Hatohobei "Legislature" hebe hor pouh hasa sengkyoh esa fauhuehi ba farau.

10 Patar. Mangimengira hei Usueni Foruh Hebe Fitehi Iuor. "Governor" ngaeseu "Lieutenant Governor" etauaitsuh ma hebe fitehi iuori mangimengira ebuhou ma ireni Hatohobei "State Legislature" ra euehifengen, ma moumouri foruh ifiri ma ebetoh huraeh ngaeseu rameh maka hei usueni foruh nihataingehir, etoh samar maebe batauasie poua ngaeseu ehasuerie moumoura hei usueni foruh hemourifouhu.

11 Patar. Hamoromorori Fauhuri Farau ma Faraura Etabu. Etabu ma ifiri ereri farau maka ih tsori "Legislature" hebe hamoro yah uwohongohong maifih faruh ngaeseu hebe fauh farau ra ebe batauasie fauhuri samar ma samar ra ebeuee fauhuri ex post facto.

12 Patar. Paruheni yah Fitehi. Maka tsori Hatohobei "State Legislature" ra habahas maneri yah fitehi uori bongukara hefitehi iuor, ma bara pahur fitehi ra hefitehie ba nifari foruh. Nga hebe fitehie farauri rapari yah mane maka hebemotorong uerimihih.

IX. FARAU

NINIEH MAKA HEI USUENI FORUH

1 Patar. Maka hei Usueni Foruh. Ebeuoh ninieh maka hei usueni foruh ra

hebetsufengen ma Romohparuh, Heimong, ma Heimeh, ngaetoh samar ma ebehirong ba uweh ifiri ma hebe taitabee moumouri foruh hasa itenong. Nga maebe tsima faruh raebe tabeetsah maesoh moumouri foruh.

2 Patar. Yah Fitehi. Ebe yah fitehi ma hebe maiahi baebe posotsah ma youyouri mosue ifih tsori Hatohobei, ngahebe hanangar "Governor" ma "Lieutenant Governor" ma tsori Hatohobei "State Legislature" ma mohor ma tamaur, titirokara ebeuehifengen ngaeseu ehatauasie ma moumouri foruh nga etoh ma ireni farau e (Constitution), ma ebefauhu esa hamousurohoh haeseu ehasuerie fauhuri rurukara ma maiah fitehi ra efisiri miretiho ma mosue ba moumouri foruh.

3 Patar. Paruheni yah Fitehi. Maka heiusuen foruh habahas maneri yah fitehi ngaebe tabee farau.

X. FARAU

IMERI HASUKURI FARAU

1 Patar. Pouri Imeri Hasukuri Farau. Pouri imeri hasukuri farauri Hatohobei "State", ra ebetabeetsah ma esoh ma ireni haseihetihori farauri foruheri Panou, esa tohongar niotora ebefauhuehi yari Hatohobei "State" imeri hasukuri farau, nga makaih heiusuen foruh euoh pouh ma hebe maiahi nga heiteuau rameh ifiri hataingehiri titirokara ehatauasih foruh ifiri moumour foruh, nga maka hebefauhani hataingehiri titirokara etauai habuhobuh fangani ma farau e (Constitution) ma faraura farauri foruheri Panou (National Constitution) ma uruteri farau.

XI. FARAU

IMERI ITEITERI MANE

1 Patar. Ninieri Iteiteri Maneri Foruh. Ebeuoh yari Hatohobei "State"

ninieri iteiteri manekara ebebito maifiri biriteri paruheni urutori matamatari fauhumir mabara pahur mane raebebirong ba yari foruh. Nga etauaiuh mane ma ebeuhou ma ireni ninieri iteiteri mane (Treasury) ifiri maebe taitabee farau.

2 Patar. Pahur Fauhuri Eleri Iteiteri Mane. Etauaeri fauhuri ereri fitehi ra "State" ebe haburatahee ngaebetsah ebe usueri iteiteri pepar ma maner, ra etauai tabee fauhuri ma emir ireni matamouari patari farau e, nga pepari maneri fitehikara raebe bira ifih makara henifar meemeiari pepari maneri faruheri Panou (Public Auditor) bahebe fitehi iuor esauee ma farau esoh.

3 Patar. Maneri Foruh Retiperi seu Masirap. "Governor" ebe fitehie esa iteuau rapari maneri foruh retiperi seu masirap, esaharie Hatohobei "State Legislature" ba ebe maiahi nga efitehi iuor, imouari maebe meteh iretiri maneri seu masirap. Ngaira Hatohobei "State Legislature" etauaitsuh maebe fauhu baebe iteiteuau maneri foruh imouari maebe fauhuehi fauhuri rapari maneri foruh retiperi seu masirap.

4 Patar. Etabu ma Hebehas hon Maneri Foruh. Tarapari tamau ma samar yahamat ebe sasahon maneri foruh, ifiri mohori posuratsah ie, ra etaitabee fauhuri farau. Nga ebeuh hahihehir esa tabee ma farau esoh.

5 Patar. "Legislature" Ebefauhuni Faraukara Etarapar Seu Nifar. "Legislature" ebe iteuau faraukara erap nifar raebe hasubu farau e.

XII. FARAU

PAHUR FARAU

1 Patar. Ramari Foruh. Hatosuri ramara hebe hori ma Hatohobei ra ebe ramari foruh.

2 Patar. Habuhobuhori ram. Ramari Hatohobei ma ramari Ingires ra ehoriehi ireni farau e (Constitution) ra ebe hafeie fengen fauhiri ma hohor, nga esaauh maebe teuehi fengen maireng nga ramari Ingires ma hebehori.

3 Patar. Yah Tsori Foruh Tihong. Euoh pouh tsori foruh ma hebe fauhu pepari yah tihong ra hatabee ma esoh raemir reni hasorueri patari seih ma huoueri farauri faruheri Panou, (National Constitution of the Republic of Palau).

4 Patar. Pour Ifiri Fiongori Foruh Ifiri yar Iheih. Hatohobei "State" euoh pour maebe hasin ba hapitehir maka emir ifiri hatinap ma fiongori foruh ba hapitehiri Hatohobei.

5 Patar. Pouri Hohori Hapitehi. Ifiri moumouri foruh nga Kaferment etauaitsuh ma ebehoho motsoh haeseu pitehi ba nifari foruh esa hasi ba yar, euoh pour maebe horini pitehikara ifiri maebe uwohongohong fengen ma yahamatara hapitehir, nga etauaitsuh maebe hori imouari ma etout iteuau paruhen ngaeseu ehasueringara pahur fauhumir.

6 Patar. Uwohongohongori Pitehikara Hohorin. Hapaupour Kafermentra yari Hatohobei ra etaifou, ebara uwohongohong tafari iuori pitehikara ngaeseu motsohokara "Municipal" Kaferment ehorini esa tabee ma farau esoh.

7. Patar. Haieierahor. Etoh wotot ngaeseu tahaur raebe fauhu baebe haieieteng Hatohobei "State".

8 Patar. Pitehi Tamau. Etoh tafee tamau ma "nuclear" ma dokungas nga pitehi tamau ngaeseu baiking ra hamangie bahebe hor ifiri maur, ngaeseu misiniri tengkikara ehoho "nuclear" ngaeseu misinikara "nuclear" ehafatare ma uakara eka "nuclear" raebe birong ngaeseu hohori retiperi foruh nga heiteri ngaeseu hebe

pangi fauhuri hohor ngaeseu hebe peitaroh matarani iheihere euoh po Hatohobei "State" ireng, nga ifir ma ebeuoh kontrat ra uruteri foruhuri Panou hemouri ngutahee ifiri sengkyo (referendum) ra hatabee maesoh hasoruuri patari hahuoueri farau, ngaeseu hauoruuri patari seih ma soruuri farauri foruheri Panou, nga kontratara etauai horiehi retiperi Hatohobei "State", ifiri maetai "three-fourths" (3/4) maifih makara he sengkyo hanera nga emir iteh ireni pepari sengkyori Hatohobei hengutahee.

XIII. FARAU

HASUEN

1 Patar. Etoh hasueni farau e retiperi ma faue masirap, uerimihiri hanera ematahe pouri yar fitehi farau e (Constitution).

2 Patar. Fauhuri Mengimengiri Hasueni Farau e. Mangimengiri hasueni farau e ra ebetabeetsah tihongora ebuhou maiyohoih tsori foruh ngaeseu tsori "Legislature" ra euee maka emir ireni mere:

(a) tihongora ebuhou maifih tsori foruh ra hasaing ireni pepar ngara etauai maifari ma huheih ma rimoue (25%) presenteh, maka emir iteh rani pepari sengkyori Hatohobei; ngaeseu

(b) tihongora ebuhou ma rani "State Legislature" nga etauai maifari ma "three-fourths" (3/4) mainoruh mahebe ngutahee; ngaeseu

(c) retiperi faue (4) masirap nga tsori "Legislature" hebe iteuau rameh esabuhou iyohoih maka hesengkyo; Ebeuoh fitehiri hasueni farau e (Constitution), maiahatsah nga hourapeh maka hesengkyo hanera hengutahee ira ngaebeuoh hasuen, nga mafitehiri hasueni farau e ebemete fitehir retiperi ma sorue maham ma uerimihir, ngaebe tabeetsah fauhuri ma farau esoh.

XIV. FARAU

HAMOUSUROHOR

1 Patar. Faraukara Etsuheriuoh Pour. Uruteri fohuri farauri "municipality" ngaeseu kontrat ra etai hatauasie farau e (Constitution) ra ebe posotsah pour esatohongar niotora ebesueriehi maireng, ngaeseu etohoroh pour ngae ebangiroh iotori pouri yar fitehi.

2 Patar. Niyotora ebe Meteh Pouri Farau e. Farau e (Constitution) farauri Hatohobei ebe habureteh pouri yar fitehi ifiri ma hourepeh maka tsori foruh ra hesengkyo hebe ngutahee, ifiri sengkyora erap ra yari foruh ra tsori "Municipal Council" hemouri hanaha bongur ma niotor maitona ebeuoh sengkyo maireng. Hasutaheri Kaferment ra etaifou, ra hebe hamatanga ngaetauaitisaua ma uerimihiri ma "December 31, 1984".

3 Patar. Paruheni yah Fitehi. Matamouari "Governor" ma "Lieutenant Governor" ma makaheiusueni foruh ma makara matamouari tsori "Legislature," habahasi paruheni yah fitehi retiperi seu masirap ra tsori "Municipal Council" hebefauh faraur raebe hanaha rapar ma fauhur iteiteuaur.

HEIHANAHA, ba makangamami ra faruh heiterihemamirong ba heibe fitehie farau e, heitsufengen ireni Bai ri Eang iuori bongu e 13 bonguri Seth ma Sevan Maham ifiri masirapari yats Tamor ra sahangasi ma tihobuhuh ma uarih ma sorue (1983) nga hei faruhorong maka itemami ireni pepae.

Marino o Fitehang
Delegate Marino Fitehang

Heimong
S. R. Marino
Delegate Sebastian Marino
President

Steven Harris
Delegate Steven Harris
Floor Leader

Isauro Andrew
Delegate Isauro Andrew
Member

Marcello Mangaripai
Delegate Marcello Mangaripai
Member

Sabino Sackarias
Delegate Sabino Sackarias
Member

Marcelina Sackarias
Delegate Marcelina Sackarias
Romohparuh

Nemecio Andrew
Delegate Nemecio Andrew
Vice-President

Andrew Nicholas
Delegate Andrew Nicholas
Member

Lawrence Simeon
Delegate Lawrence Simeon
Member

Pablo Kyoshi
Delegate Pablo Kyoshi
Member

Attested by:

Patrick Nestor
Patrick Nestor
Secretary of Convention